

TEISINGUMO TEISMO (aštuntoji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. gegužės 8 d.(*)

„Pridėtinės vertės mokestis – Direktyva 2006/112/EB – 18 straipsnio c punktas, 74 ir 80 straipsniai – Apmokestinamos ekonominės veiklos nutraukimas – Mokesčio administratoriaus atliktas apmokestinamojo asmens išbraukimas iš PVM registro – Prekių laikymas, suteiktas teisė PVM atskaitai – Apmokestinamoji vertė – Atviros rinkos kaina arba pirkimo kaina – Nustatymas sandorio sudarymo momentu – Tiesioginis 74 straipsnio veikimas“

Byloje C-142/12

dėl *Administrativen sad Varna* (Bulgarija) 2012 m. kovo 9 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2012 m. kovo 21 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Hristomir Marinov, veikiantis Lampatov – H – Hristomir Marinov vardu,

prieš

Direktor na Direktsia „Obzhalvane i upravlenie na izpalnenieto“ – grad Varna pri Tsentralno upravlenie na Natsionalna agentsia za prihodite

TEISINGUMO TEISMAS (aštuntoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas E. Jarašius (pranešėjas), teisėjai A. Ó Caoimh ir C. Toader, generalinis advokatas N. Wahl,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinį proceso dalį,

išnagrinęs pastabas, pateiktas:

- Direktor na Direktsia „Obzhalvane i upravlenie na izpalnenieto“ – grad Varna pri Tsentralno upravlenie na Natsionalna agentsia za prihodite, atstovaujamo S. Zlateva,
- Bulgarijos vyriausybės, atstovaujamos Y. Atanasov ir T. Ivanov,
- Europos Komisijos, atstovaujamos D. Roussanov ir C. Soulay,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra susijęs su 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos (OL L 347, p. 1; toliau – PVM direktyva) 18 straipsnio c punkto, 74 ir 80 straipsnių aiškinimu.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant H. Marinov, veikiantio Lampatov – H – Hristomir Marinov (toliau – *monas Marinov*) vardu, ir *Direktor na Direksia „Obzhalvane i upravlenie na izpalnenieto“ – grad Varna pri Tsentralno upravlenie na Natsionalnata agentsiya za prihodite* (Varnos miesto „Skundų ir vykdymo administravimo“ direkcijos prie Nacionalinės pajamų agentūros centrinės valdybos direktorius, toliau – Direktorius) ginčą dėl mokestinio patikrinimo akto, susijusio su pridėtinės vertės mokesčiu (toliau – PVM).

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 PVM direktyvos 18 straipsnyje nustatyta:

„Valstybės narės gali laikyti prekių tiekimu už atlygą šiuos sandorius, kai:

- a) apmokestinamasis asmuo savo veikloje naudoja prekes, kurios pagamintos, pastatytos, išgautos, apdorotos, įsigytos ar importuotos vykdant tą veiklą, kai ne visa PVM už tokias prekes suma, jas įsigijus iš kito apmokestinamojo asmens, galėtų būti atskaityta;
- b) apmokestinamasis asmuo prekes naudoja neapmokestinamoje veiklos srityje, kai PVM už šias prekes, jas įsigijus ar panaudojus a punkte nurodytomis aplinkybėmis, buvo visas ar iš dalies atskaitytas;
- c) apmokestinamasis asmuo arba jo teisių perėjėjai pasilieka sau prekes, apmokestinamajam asmeniui nustojus vykdyti apmokestinamą ekonominę veiklą, o PVM už šias prekes, jas įsigijus arba panaudojus a punkte nurodytomis aplinkybėmis, buvo visas ar iš dalies atskaitytas, išskyrus 19 straipsnyje nurodytus atvejus.“

4 Pagal šios direktyvos 19 straipsnio pirmą pastraipį:

„Jei visas turtas arba jo dalis perleidžiama už atlygą ar neatlygintinai, arba perduodamas kaip našas į bendrovę, valstybės narės gali laikyti, kad prekių tiekimas nebuvo vykdomas ir kad asmuo, kuriam perleidžiamas turtas, laikomas turtą perleidusio asmens teisių perėjėju.“

5 PVM direktyvos 72 straipsnyje nustatyta:

„Šioje direktyvoje „atviros rinkos kaina“ – visa suma, kurią, siekdamas gauti atitinkamas prekes ar paslaugas, tuo pardavimo metu, kuriuo vyksta prekių tiekimas ar paslaugų teikimas, prekes ar paslaugas įsigyjantis asmuo turėtų sumokėti nepriklausomam tiekėjui ar teikėjui sąžiningos konkurencijos sąlygomis tos valstybės narės, kurioje tiekimas yra apmokestinamas, teritorijoje.“

Kai negalima nustatyti palyginamo prekių tiekimo ar prekių teikimo, „atviros rinkos kaina“ – tai:

- 1) prekių atveju – suma, nemažesnė už tą prekių ar panašią prekių įsigijimo kainą, arba, nesant įsigijimo kainos, tiekimo metu nustatyta savikaina;

<...>.“

6 Pagal PVM direktyvos 73 straipsnį:

„Preki? tiekimo ar paslaug? teikimo, išskyrus nurodyt?sias 74–77 straipsniuose, apmokestinamoji vert? apima visk?, kas sudaro atlyg?, kur? preki? tiek?jas ar paslaug? teik?jas gavo arba turi gauti iš prekes ar paslaugas ?sigyjan?io asmens <...>“

7 PVM direktyvos 74 straipsnyje nustatyta:

„Kai apmokestinamasis asmuo naudoja ar perleidžia jo veiklai skirtą turto dalį sudarančias prekes, ar kai tos prekės lieka apmokestinamajam asmeniui ar jo teisi? per?m?jui, kai nutraukiama šio asmens apmokestinamoji ekonominė veikla, kaip nurodyta 16 ir 18 straipsniuose, ši? preki? apmokestinamoji vert? yra ši? preki? ar panaši? preki? pirkimo kaina arba, nesant pirkimo kainos, panaudojimo, realizavimo metu ar tuo metu, kai prekės lieka apmokestinamajam asmeniui ar jo teisi? per?m?jui, nustatyta savikaina.“

8 PVM direktyvos 80 straipsnio tekstas yra toks:

„1. Siekdamos užkirsti keli? mokes?io sl?pimui ar vengimui, valstyb?s nar?s toliau nurodytais atvejais gali imtis priemoni?, kad preki? tiekimo ar paslaug? teikimo, atliekamo dalyvaujant šeimos nariams ar susijusiam su kitais artimais asmeniniais ryšiais, valdymo, nuosavyb?s, naryst?s, finansiniais ar teisiniais ryšiais, kaip apibr?ž? valstyb? nar?, apmokestinamoji vert? yra atviros rinkos kaina:

a) jeigu atlygis yra mažesnis už atviros rinkos kainą, o prekes ar paslaugas gaunantis asmuo neturi teis?s ? viso PVM atskait? pagal 167–171 ir 173–177 straipsnius;

b) jeigu atlygis yra mažesnis už atviros rinkos kainą, o preki? tiek?jas ar paslaug? teik?jas neturi teis?s ? viso PVM atskait? pagal 167–171 ir 173–177 straipsnius ir preki? tiekimas ar paslaug? teikimas neapmokestinamas pagal 132, 135, 136, 371, 375, 376, 377 straipsnius, 378 straipsnio 2 dalį, 379 straipsnio 2 dalį ar 380–390 straipsnius;

c) jeigu atlygis yra didesnis už atviros rinkos kainą, o preki? tiek?jas ar paslaug? teik?jas neturi teis?s ? viso PVM atskait? pagal 167–171 ir 173–177 straipsnius.

Taikant pirmą pastraipą teisiniai ryšiai gali apimti darbdavio ir darbuotojo, darbuotojo šeimos ar artimai susijusi? su darbuotoju kit? asmen? santykius.

<...>“

Bulgarijos teis?

9 Pagrindinei bylai taikytinos Prid?tin?s vert?s mokes?io ?statymo (*Zakon za danak varhu dobavenata stoynost*, DV, Nr. 63, 2006 m. rugpj??io 4 d.; toliau – ZDDS) redakcijos 27 straipsnyje numatyta:

„<...>

3) Ši? sandori? apmokestinamoji vert? yra atviros rinkos kaina:

<...>

2. 111 straipsnyje minimas preki? tiekimas ir (arba) paslaug? teikimas;

<...>.“

10 ZDDS 106 straipsnyje nustatyta:

„1. Registracijos nutraukimas (išbraukimas iš registro) pagal šio statymo yra procedūra, kuri lemia, kad asmuo nuo išbraukimo iš registro momento nebeturi teisės siskaitoje fakturoje nurodyti pirkimo PVM ir jį atskaityti, nebent šiame statyme numatyta kitaip.

2. Registracija nutraukiama:

1) registruoto asmens iniciatyva, jei yra pagrindas priverstinai arba savanoriškai išbraukti iš registro;

2) mokesčių institucijos iniciatyva, jei:

a) ji nustato priežastį priverstinai išbraukti iš registro;

b) 176 straipsnyje numatytu atveju.“

11 Pagal ZDDS 111 straipsnį:

„1) Išbraukimo iš registro momentu laikoma, kad asmuo vykdo sandorius, kaip jie suprantami pagal šio statymo, naudodamas visas turimas prekes ir (arba) paslaugas, už kurias jis atskaito visą arba dalį pirkimo mokesčio ir kurios yra:

1) turtas, kaip jis suprantamas pagal Apskaitos statymą (*Zakon za schetovodstvoto*); arba

2) turtas, kaip jis suprantamas pagal Perno mokesčio statymą (*Zakon za korporativnoto podohodno oblagane*), kuris skiriasi nuo 1 punkte minimo turto.

<...>“

12 Papildomai ZDDS statymo nuostatų 1 straipsnio 16 punkte numatyta:

„Atviros rinkos kaina“ – tai kaina, kaip ji suprantama pagal Mokesčių ir socialinio draudimo proceso kodekso (*Danachno-osiguriteln protsesualen kodeks*, DV, Nr. 105, 2005 m. gruodžio 29 d.) papildomai nuostatų 1 straipsnio 8 punktą, nustatyta taikant Mokesčių ir socialinio draudimo procedūrą kodekso papildomai nuostatų 1 straipsnio 10 punkte išvardytus atviros rinkos kainos nustatymo metodus.“

13 Mokesčių ir socialinio draudimo proceso kodekso papildomai nuostatų 1 straipsnio 8 punkte nustatyta:

„Atviros rinkos kaina“ yra suma be PVM ir akcizo, kuri būtų mokama analogiškais sąlygomis už tapatų ar panašų prekę arba paslaugą pagal tarpusavyje nesusijusių asmenų sandorą.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

14 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad žmonė *Marinov* nuo 2009 m. lapkričio 4 d. buvo išbraukta iš PVM registro dėl to, kad nesilaikė iš ZDDS kylančių pareigų, o tiksliau dėl to, kad nesumokėjo PVM pagal PVM deklaracijas už laikotarpį nuo 2009 m. balandžio mėn. iki liepos mėn.

15 2010 m. buvo atliktas žmonės *Marinov* finansinis patikrinimas už laikotarpį nuo 2007 m. sausio 1 d. iki 2009 m. lapkričio 4 d. Per patikrinimą buvo konstatuota, kad ši žmonė išsimokėtinai įsigijo automobilių ir atskaito PVM nuo visų išperkamosios nuomos mokėjimų, iš viso 28 426,64

Bulgarijos lev? (BGN) sum?. Jos išbraukimo iš PVM registro dien? ji tur?jo šiuos automobilius ir kitus ?sigytus automobilius, už kuriuos buvo atskaitytas PVM. Mokes?i? administratorius 2011 m. balandžio 27 d. mokestinio patikrinimo akte nusprend?, kad išbraukimo iš PVM momentu ?mon? *Marinov* savo turt? naudojo vykdydama apmokestinamuosius sandorius, kaip numatyta ZDDS 111 straipsnyje.

16 Mokes?i? administratorius pagal ZDDS 27 straipsnio 3 dalies 2 punkt? ?monei *Marinov* priklausan?i? automobili? PVM apmokestinam?j? vert? nustat? pagal „atviros rinkos kain?“, nustatyt? atlikus ekspertiz?, ir nurod? gr?žinti 32 124,57 BGN sum?, atitinkan?i? šiai vertei taikyt? PVM.

17 Direktoriui atmetus jos skund? d?l mokestinio patikrinimo akto, ?mon? *Marinov* kreip?si ? *Administrativen sad Varna*. Šiame teisme ji gin?ija turto vertinim?, atlikt? pagal jo „atviros rinkos kain?“. Ji mano, kad reik?jo atsižvelgti ? šio turto nusid?v?jim? nuo jo ?sigijimo, tod?l prašo atlikti ekspertiz? ir pagal išbraukimo iš registro dien? galiojusias apskaitos normas nustatyti jo vert?.

18 Atsakovas pagrindin?je byloje nesutinka su ieškiniu ir tvirtina, kad atviros rinkos kaina, ? kuri? reikia atsižvelgti pagal nacionalin? teis?, atitinka pirkimo kain?, kuri yra minima PVM direktyvos 74 straipsnyje, nes tai yra kaina, kuri? nulemia pasi?la ir paklausa rinkoje.

19 Nustatant apmokestinam?j? vert? ir PVM skolos dyd? prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikusiam teismui kyla klausimas d?l ZDDS 27 straipsnio 3 dalies 2 punkto, kuriame numatyta, jog reikia atsižvelgti ? turto atviros rinkos kain?, suderinamumo su PVM direktyvos 18 straipsnio c punktu, 74 ir 80 straipsniais.

20 Vis? pirma jam kyla klausimas, ar išbraukimas iš PVM registro pagal ZDDS 106 straipsnio 1 dal? patenka ? PVM direktyvos 18 straipsnio c punkto taikymo srit?.

21 Jei taip, jam kyla klausimas, ar ZDDS 27 straipsnio 3 dalies 2 punktas, kuriame numatyta, kad apmokestinamoji vert? yra atviros rinkos kaina, yra suderinamas su PVM direktyvos 74 straipsniu ir jos 80 straipsniu, kuriame išvardyti atvejai, kai atviros rinkos kaina gali b?ti laikoma apmokestinam?ja verte. Jei taip, jis klausia, ar PVM direktyvos 74 straipsnis yra taikomas tiesiogiai.

22 Galiausiai jis pažymi, kad Bulgarijos teis?je neatsižvelgiama ? turto b?kl?, ir nori sužinoti, kiek šios direktyvos 18 straipsnio c punkte nurodyt? sandori? atveju nustatant PVM apmokestinam?j? vert? reikia atsižvelgti ? turto vert?s sumaž?jim? po jo ?sigijimo, tuo atveju, jei PVM direktyvos 74 straipsnis taikomas tiesiogiai.

23 Tokiomis aplinkyb?mis *Administrativen sad Varna* nusprend? sustabdyti bylos nagrin?jim? ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [PVM] direktyvos <...> 18 straipsnio c punkt? reikia aiškinti taip, kad jis apima ir atvejus, kai apmokestinamos ekonomin?s veiklos nutraukim? lemia tai, jog d?l išbraukimo iš registro apmokestinamasis asmuo netenka galimyb?s [PVM] nurodyti s?skaitoje fakt?roje ir j? atskaityti?

2. Ar [PVM] Direktyvos 2006/112 74 ir 80 straipsniams prieštarauja nacionalin? nuostata, kurioje numatyta, kad, nustojus vykdyti apmokestinam? ekonomin? veikl?, sandorio apmokestinamoji vert? yra išbraukimo iš registro momentu turimo turto atviros rinkos kaina?

3. Ar [PVM] Direktyvos 2006/112 74 straipsnis veikia tiesiogiai?

4. Ar nustatant apmokestinam?j? vert? pagal [PVM] direktyvos 74 straipsn? svarbu, kiek laiko pra?jo nuo turto ?sigijimo iki apmokestinamos ekonomin?s veiklos nutraukimo ir kiek sumaž?jo

turto kaina po jo įsigijimo?“

D?I prejudicini? klausim?

D?I pirmojo klausimo

24 Pateikdamas pirm?j? klausim? prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas iš esm?s nori sužinoti, ar PVM direktyvos 18 straipsnio c punkt? reikia aiškinti taip, kad jis taikomas ir apmokestinamos ekonomin?s veiklos nutraukimui d?I apmokestinamojo asmens išbraukimo iš PVM registro.

25 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad pagal PVM direktyvos 18 straipsnio c punkt?, išskyrus šios direktyvos 19 straipsnyje nurodytus atvejus, kai prek?s lieka apmokestinamajam asmeniui ar jo teisi? per?m?jui po to, kai nutraukiama šio asmens apmokestinamoji ekonomin? veikla, tai gali b?ti laikoma preki? tiekimu už atlyg?, tuo atveju, jei šios prek?s suteik? teis? ? atskait?.

26 Iš PVM direktyvos 18 straipsnio c punkto teksto matyti, kad jis bendrai taikomas apmokestinamos ekonomin?s veiklos nutraukimui, neatsižvelgiant ? nutraukimo priežastis ar aplinkybes ir darant išimt? tik PVM direktyvos 19 straipsnyje numatytiems atvejams.

27 PVM direktyvos 18 straipsnio c punktu siekiama užkirsti keli? tam, kad nutraukus apmokestinam? veikt? prek?s, už kurias ?gyta teis? ? atskait?, b?t? galutinai suvartojamos nesumokant mokes?io, neatsižvelgiant ? nutraukimo motyvus ir aplinkybes.

28 Atsižvelgiant ? tai, kas išd?styta, ? pirm?j? klausim? reikia atsakyti taip: PVM direktyvos 18 straipsnio c punktas aiškininas taip, kad jis taikomas ir apmokestinamos ekonomin?s veiklos nutraukimui d?I apmokestinamojo asmens išbraukimo iš PVM registro.

D?I antrojo ir ketvirtojo klausim?

29 Pateikdamas antr?j? ir ketvirt?j? klausimus, kuriuos reikia nagrin?ti kartu, prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas iš esm?s siekia sužinoti, ar PVM direktyvos 74 ir 80 straipsnius reikia aiškinti taip, kad jais draudžiama nacionalin?s teis?s nuostata, kurioje numatyta, kad nutraukiant apmokestinam? ekonomin? veikt? sandorio apmokestinamoji vert? yra nutraukimo dien? turim? preki? „atviros rinkos kaina“ ir pagal kuri? neturi b?ti atsižvelgiama ? pasikeitusi? t? preki? vert? nuo j? įsigijimo iki apmokestinamos ekonomin?s veiklos nutraukimo.

30 Šiuo atžvilgiu reikia konstatuoti, kad sandorio apmokestinamoji vert?, apie kuri? kalbama PVM direktyvos 18 straipsnio c punkte, nustatoma pagal PVM direktyvos 74, o ne pagal 80 straipsn?. Pagal Teisingumo Teismo praktik? pastarojo straipsnio taikymo s?lyg? s?rašas yra baigtinis, tod?I remiantis šia nuostata nacionalin?s teis?s aktuose negali b?ti numatyta, kad apmokestinamoji vert? yra sandorio rinkos kaina kitais atvejais nei nurodyti šioje nuostatoje (žr. 2012 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Balkan and Sea Properties ir Provadinvest*, C-621/10 ir C-129/11, 45, 51 ir 52 punktus). Iš prašymo priimti prejudicin? sprendim? nematyti, kad nagrin?jama situacija yra susijusi su vienu iš 80 straipsnyje numatyt? atvej?.

31 PVM direktyvos 74 straipsnyje numatyta, kad pagrindin?je byloje nagrin?jam? sandori? atveju preki? apmokestinamoji vert? yra ši? ar panaši? preki? pirkimo kaina arba, nesant pirkimo kainos, ? preki? savikaina, nustatyta tuo metu, kai vykdomi šie sandoriai. Šis straipsnis yra 73 straipsnyje ?tvirtintos bendros taisykl?s išimtis.

32 Reikia priminti, kad Teisingumo Teismas yra nusprend?s, jog „pirkimo kaina, nustatoma panaudojimo momentu“, kaip ji suprantama pagal PVM direktyvos 74 straipsn?, reikia laikyti likutin? prek?s vert? panaudojimo momentu (žr. 2001 m. geguž?s 17 d. Sprendimo *Fischer ir Brandenstein*

, C-322/99 ir C-323/99, Rink. p. I-4049, 80 punkt?). Dėl šiamo straipsnyje taip pat minimo prekų perleidimo sandorio Teisingumo Teismas taip pat yra pažymėjęs, kad apmokestinamoji vertė yra perleidimo momentu nustatoma prekų vertė, kuri atitinka panašios prekų rinkos kainą atsižvelgiant į tos prekų būklės pakeitimo vertę (žr., be kita ko, 2012 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *Gemeente Vlaardingen*, C-299/11, 30 punkt?).

33 Remiantis tuo, kas išdėstyta, darytina išvada, kad sandorio apmokestinamoji vertė apmokestinamos ekonominės veiklos nutraukimo atveju yra prekų vertė, nustatoma veiklos nutraukimo momentu, t. y. atsižvelgiant į tų prekų vertės pasikeitimą nuo jų įsigijimo iki veiklos nutraukimo.

34 Pagal ZDDS 27 straipsnio 3 dalį tokie sandorai, kaip nagrinėjamieji pagrindiniuose byloje, apmokestinamoji vertė yra „atviros rinkos kaina“, kuri Bulgarijos teiseje apibrėžiama kaip suma, kuri mokama tokiomis pat sąlygomis už tapatų ar panašių prekę pagal tarpusavyje nesusijusių asmenų sandorą. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar „atviros rinkos kaina“ pagal šią nuostatą, kaip ji aiškina ir taiko Bulgarijos mokesčių administratorius, praktiškai atitinka prekių likutinę vertę apmokestinamos ekonominės veiklos nutraukimo momentu.

35 Todėl į antrąjį ir ketvirtąjį klausimus reikia atsakyti taip: PVM direktyvos 74 straipsnis aiškinamas taip, kad juo draudžiama nacionalinės teisės nuostata, kurioje numatyta, kad nutraukiant apmokestinamą ekonominę veiklą sandorio apmokestinamoji vertė yra nutraukimo dieną turimų prekių „atviros rinkos kaina“, nebent ši vertė praktiškai atitinka šią prekių likutinę vertę tą dieną ir taip yra atsižvelgiama į pasikeitusią tų prekių vertę nuo jų įsigijimo iki apmokestinamos ekonominės veiklos nutraukimo.

Dėl trečiojo klausimo

36 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar PVM direktyvos 74 straipsnis veikia tiesiogiai.

37 Pagal nusistovėjusį Teisingumo Teismo praktiką visais atvejais, kai direktyvos nuostatos jį turinio atžvilgiu yra besilyginės ir pakankamai aiškos, privatus asmenys nacionaliniuose teismuose gali jomis remtis prieš valstybę, jeigu ji laiku neperkėlė šios direktyvos į nacionalinę teisę arba perkėlė klaidingai (žr. 2012 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Orfey Bulgaria*, C-549/11, 51 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

38 Reikia konstatuoti, kad PVM direktyvos 74 straipsnyje aiškiai ir besilygiškai tvirtinti apmokestinamojo asmens nutraukiant savo ekonominę veiklą atliekamo prekų perleidimo sandorio apmokestinamosios vertės nustatymo kriterijai. Taigi, ši nuostata atitinka šias sąlygas.

39 Be to, reikia priminti, kad pagal nusistovėjusį teismo praktiką prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tiek, kiek jam leidžia pagal nacionalinę teisę suteikta diskrecija, turi aiškinti ir taikyti vidaus teisės nuostatą pagal Sąjungos teisės reikalavimus, o jeigu toks aiškinimas neįmanomas, netaikyti jokios šiems reikalavimams prieštaraujančios vidaus teisės nuostatos (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Balkan and Sea Properties ir Provadinvest* 54 punktą bei jame nurodytą teismo praktiką).

40 Remiantis tuo, kas išdėstyta, į trečiąjį klausimą reikia atsakyti, kad PVM direktyvos 74 straipsnis veikia tiesiogiai.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

41 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti

prejudicin? sprendim? pateikuso teismo nagrin?jamoje byloje, bylin?jimosi išlaid? klausim? turi spr?sti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastab? pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyr? min?tos šalys, n?ra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (aštuntoji kolegija) nusprendžia:

1. **2006 m. lapkri?io 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB d?l prid?tin?s vert?s mokes?io bendros sistemos 18 straipsnio c punkt? reikia aiškinti taip, kad jis taikomas ir apmokestinamos ekonomin?s veiklos nutraukimui d?l apmokestinamojo asmens išbraukimo iš prid?tin?s vert?s mokes?io registro.**
2. **Direktyvos 2006/112 74 straipsn? reikia aiškinti taip, kad juo draudžiama nacionalin?s teis?s nuostata, kurioje numatyta, kad nutraukiant apmokestinam? ekonomin? veikl? sandorio apmokestinamoji vert? yra nutraukimo dien? turim? prekį „atviros rinkos kaina“, nebent ši vert? praktiškai atitinka ši? prekį likutin? vert? t? dien? ir taip yra atsižvelgiama ? pasikeitusi? t? prekį vert? nuo j? ?sigijimo iki apmokestinamos ekonomin?s veiklos nutraukimo.**
3. **Direktyvos 2006/112 74 straipsnis veikia tiesiogiai.**

Parašai.

* Proceso kalba: bulgar?.